

AKCIE

Image from Pixabay

Čo sú akcie?

Akcie sú podielom na vlastníctve spoločnosti. Akcie predstavujú nárok na aktíva a zisky spoločnosti. Keď získate viac akcií, zvyšuje sa váš vlastnícky podiel v spoločnosti. Byť vlastníkom akcií spoločnosti znamená, že ste jedným z mnohých vlastníkov (akcionárov) spoločnosti a máte nárok (aj keď zvyčajne veľmi malý) na všetko, čo spoločnosť vlastní. Áno, to znamená, že technicky vlastníte malý kúsok každého kusu nábytku, každej ochrannej známky a každej zmluvy spoločnosti. Ako vlastník máte nárok na svoj podiel na výnosoch spoločnosti a na všetky hlasovacie práva spojené s akciami.

Akcia je reprezentovaná akciovým certifikátom. Je to v podstate kus papiera, ktorý je dôkazom vášho vlastníctva. V dnešnom počítačovom veku tento dokument neuvidíte, pretože váš sprostredkovateľ vedie tieto záznamy elektronicke, čo sa tiež nazýva držba akcií. Deje sa to preto, aby sa s akciami ľahšie obchodovalo. V minulosti, keď osoba chcela predať svoje akcie, bolo potrebné fyzicky priniesť akciový

certifikát sprostredkovateľovi, maklérovi. V súčasnosti obchodovanie kliknutím myši, appkou v mobile, alebo telefonickým hovorom uľahčuje život všetkým.

Byť akcionárom spoločnosti neznamena, že máte slovo v každodennom riadení firmy. Namiesto toho máte jeden hlas za každú akciu na voľbu správnej rady na výročných zasadnutiach. Napríklad, ak ste akcionárom spoločnosti Microsoft, neznamena to, že môžete zavolať Billa Gatesa a povedať mu, ako si myslíte, že by spoločnosť mala byť riadená. Alebo ak ste akcionárom spoločnosti McDonald's, neznamena to, že môžete vstúpiť do prevádzky a vziať si na zadarmo Big mac. Alebo ak vlastníte akcie Tatra mountain resorts (TMR), tak nemôžete ísť lanovkou na Chopok zadarmo.

Vedenie spoločnosti má zvyšovať hodnotu firmy pre akcionárov. Ak sa tak nedeje, môžu akcionári aspoň teoreticky hlasovať a zmeniť manažment alebo vedenie spoločnosti. V skutočnosti jednotliví investori ako vy nevlastnia dosť akcií, aby mali významný vplyv na riadenie spoločnosti. Rozhodujú veľkí investori.

Pre bežných akcionárov to, že neriadia spoločnosť, nie je rozhodujúce. Koniec koncov, podstatou je, že vy nechcete pracovať, aby ste zarobili peniaze, iba investujete. Základným cieľom akcionára je nárok na časť zisku spoločnosti a majetku spoločnosti. Zisky sa vyplácajú vo forme dividend. Čím viac akcií vlastníte, tým väčšiu časť zisku dostanete. Váš nárok na majetok spoločnosti je relevantný iba v prípade, že spoločnosť zbankrotuje. V prípade likvidácie dostanete, čo zostalo po zaplatení všetkým veriteľom. Ďalšou mimoriadne dôležitou črtou akcií je jej obmedzené ručenie, čo znamená, že ako vlastník akcií nenesiete osobnú zodpovednosť, ak spoločnosť nie je schopná splatiť svoje dlhy. Vlastniť akcie znamená, že môžete stratiť iba hodnotu vašej investície do výšky ceny akcií. Aj keď spoločnosť, ktorej ste akcionárom, zbankrotuje, nikdy nemôžete prísť o svoje osobné aktíva.

Typ akcií

Existujú najmä dva typy akcií.

Kmeňové akcie

Keď ľudia hovoria o akciách, zvyčajne hovoria o kmeňových akciách. V skutočnosti sa veľká väčšina akcií vydáva v tejto forme. Kmeňové akcie predstavujú nárok na zisky (dividendy) a majú hlasovacie práva. Investori najčastejšie dostávajú jeden hlas na jednu akciu, aby mohli voliť členov predstavenstva, ktorí dohliadajú na hlavné rozhodnutia vedenia.

Z dlhodobého hľadiska majú kmeňové akcie prostredníctvom rastu kapitálu tendenciu dosahovať vyššie výnosy ako podnikové dlhopisy. Táto vyššia návratnosť je však spojená s nákladmi, pretože kmeňové akcie so sebou nesú najväčšie riziko vrátane novej straty celej investovanej sumy, ak spoločnosť prestane podnikáť a zbankrotuje. Ak spoločnosť zbankrotuje alebo pôjde do likvidácie, bežní akcionári nedostanú peniaze, kým nebudú vyplatení veritelia a prednostní akcionári.

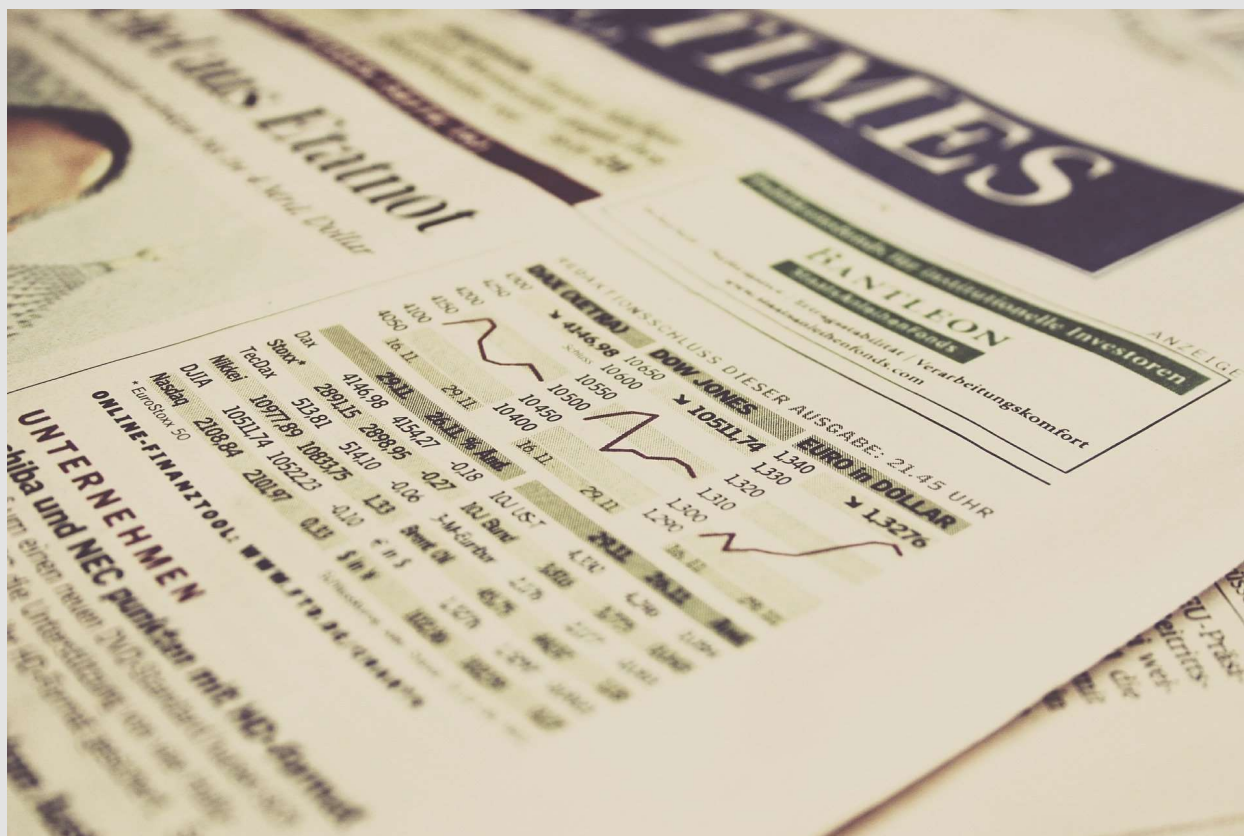

Image from Pixabay

Prednostné akcie

Prednostné (preferenčné) akcie fungujú podobne ako dlhopisy a akcionári zvyčajne nemajú hlasovacie práva (to sa môže líšiť v závislosti od spoločnosti, ale v mnohých prípadoch prednostní akcionári nemajú hlasovacie práva). Pri prednostných akciách majú investori zvyčajne zaručenú pevnú výšku dividendy. Odlišujú sa od kmeňových akcií s variabilnými dividendami, ktoré oznamuje predstavenstvo a dividendy pri kmeňových akciách nie sú zaručené. V skutočnosti veľa spoločností vôbec nevypláca dividendy vlastníkom kmeňových akcií.

Ďalšou výhodou je, že v prípade likvidácie sú prednostní akcionári vyplatení pred kmeňovými akcionármi (ale stále až po vyplatení dlhopisov a iných veriteľov). Prednostné akcie môžu byť tiež „splatné“, čo znamená, že spoločnosť má možnosť odkúpiť akcie od prednostných akcionárov kedykoľvek a z akéhokoľvek dôvodu. Prednostné akcie sú niečo medzi dlhopismi a kmeňovými akciami.

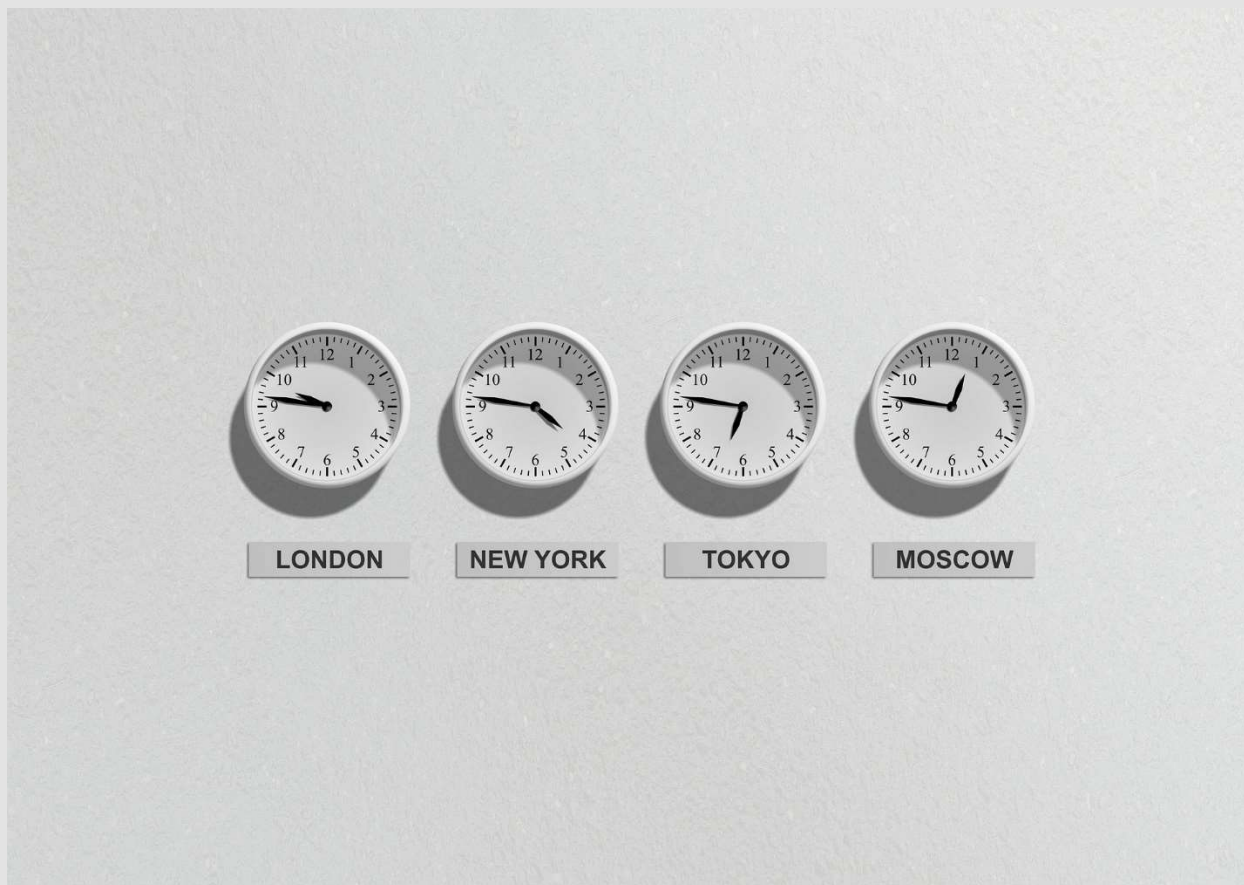

Image from Pixabay

Čo je to akciový trh?

Akciové trhy sú miesta, kde sa stretávajú kupujúci a predávajúci akcií a rozhodujú o cene akcií. Niektoré burzy majú svoje fyzické miesto, kde sa transakcie vykonávajú, ale stále viac búrz je virtuálnych a pozostávajú zo sietí počítačov, v ktorých sa obchody realizujú a zaznamenávajú elektronicky.

Akciové trhy sú sekundárne trhy, na ktorých môžu existujúci vlastníci akcií obchodovať s potenciálnymi kupujúcimi. Je dôležité pochopiť, že spoločnosti kótované (obchodované) na akciových trhoch nekupujú a nepredávajú svoje vlastné akcie pravidelne (spoločnosti sa môžu zapájať do spätného odkupovania akcií

alebo vydávať nové akcie, ale nejde o každodenné operácie). Takže, keď si kúpite akciu na akciovom trhu, nekupujete ju od spoločnosti, kupujete ju od iného existujúceho akcionára. Podobne, keď svoje akcie predáte, nepredáte ich späť spoločnosti, ale predáte ich inému investorovi.

Ceny akcií na akciovom trhu môžu byť stanovené rôznymi spôsobmi, ale najbežnejším spôsobom je aukčný proces, pri ktorom kupujúci a predávajúci podávajú dopyt a ponuku na nákup alebo predaj. Dopyt je cena, za ktorú si niekto želá kúpiť, a ponuka je cena, za ktorú chce niekto predať. Keď sa ponuka a dopyt zhodujú, uskutoční sa obchod.

Londýnska burza, newyorská burza, milánska burza sú niektoré z populárnych akciových trhov, na ktorých mnoho nadnárodných spoločností nakupuje a predáva svoje akcie verejnosti. Na Slovensku máme Bratislavskú burzu cenných papierov (BCPB a.s.). Na nej sa však obchodujú predovšetkým štátne dlhopisy. Obchody s akciami tvoria len zlomok obchodov BCPB. A preto spoločnosti zo Slovenska, ktoré chcú vstúpiť svojimi akciami na burzu volia radšej okolité krajiny, ktorých burzy sú oveľa likvidnejšie.

Ako hodnotiť akcie

Ceny akcií sa často menia (niekedy niekoľkokrát za minútu) v dôsledku trhových síl. To znamená, že ceny akcií sa menia z dôvodu kolísania ich ponuky a dopytu. Ak chce viac ľudí v určitom okamihu viac kúpiť ako predať, cena sa zvýši. Napríklad akcie spoločnosti Apple Inc. (AAPL) vzrastú ak rastú objednávky na iPhone a viac investorov verí vo väčšie zisky spoločnosti. Naopak, ak by viac ľudí malo motiváciu predať akciu ako kúpiť, bola by vyššia ponuka ako dopyt a cena by klesla. Samozrejme, aby sa akýkoľvek obchod zrealizoval, musí existovať presne jeden kupujúci a jeden predávajúci - takže počet kupujúcich a predávajúcich je technicky rovnaký. Tu máme na mysli počet motivovaných kupujúcich alebo predávajúcich, t. j. tých, ktorí sú ochotní kúpiť za vyššiu alebo predať za nižšiu cenu.

Cena akcie predstavuje a určuje „hodnotu“ spoločnosti. Meria sa vynásobením ceny jednej akcie ich celkovým počtom na trhu. Táto suma sa nazýva trhovú kapitalizáciu. Napríklad, ak spoločnosť Abc Corp. má 100 000 akcií v obehu, cena každej akcie je 10,00 EUR tak jej cena (trhovú kapitalizáciu) je 1 000 000 EUR.. Otázkou je, čo spôsobuje kolísanie hodnoty spoločnosti?

Čo predstavuje hodnota spoločnosti?

Spoločnosť vlastní majetok alebo predáva tovary a služby. To, čo vlastní - budovy, stroje, patenty, peniaze v banke atď. - predstavuje jeho účtovnú hodnotu alebo množstvo peňazí, ktoré by spoločnosť získala, keby predala všetky tieto veci naraz. Spoločnosti sa však primárne snažia o dosiahnutie zisku a zarábajú tak hotovosť predajom výrobkov alebo služieb, takže celková hodnota spoločnosti musí súvisieť s tým, čo teraz vlastní a s očakávanými peňažnými tokmi v budúcnosti.

Hodnota vecí, ktoré spoločnosť v súčasnosti vlastní, sa dá pomerne ľahko určiť, ale hodnota všetkých budúcich peňažných tokov je zložitejšia.

Z dôvodu časovej hodnoty peňazí sa musia zisky, ktoré sa majú zarobiť v budúcnosti, spätne prepočítať, aby reprezentovali dnešnú hodnotu - rovnako ako euro vložené na bankový účet bude mať v budúcnosti väčšiu hodnotu potom, čo získa určitý úrok. Treba znížiť tieto budúce peňažné toky závislé od mnohých vecí, vrátane nákladov na kapitál (čo sú náklady na vypožičanie alebo nájdenie investícií, a to závisí od úrokových sadzieb), rizikovosti podniku a ušlé náklady za nič nerobenie a udržiavanie vašich peňazí v banke (náklady „stratenej“ príležitosti alebo bezriziková sadzba).